

OBLIGĀTĀS APSAIMNIEKOŠANAS PRASĪBAS

Nosaka Padomes (EK) regulas Nr. 1307/2013 94. pants, un MK 10.03.2015. noteikumu Nr126. "Tiešo maksājumu piešķiršanas kārtība lauksaimniekiem" 5.pielikums

I. Vide, klimata pārmaiņas, labi zemes lauksaimniecības apstākļi

1. Ūdens resursi

1.1. prasība "Pasākumi attiecībā uz kūtsmēsļu apsaimniekošanu un mēslojumu lietošanas aizliegums gar virszemes ūdensobjektiem" (prasības attiecas uz īpaši jutīgajām teritorijām)

Aizsargjoslu likums, 37. panta 1. daļas 5. punkta c) apakšpunkts attiecībā uz mēslošanas līdzekļu lietošanu

Aprobežojumi virszemes ūdensobjektu aizsargjoslās:

(1) Virszemes ūdensobjektu aizsargjoslās papildu šā likuma 35. pantā minētajam tiek noteikti šādi aprobežojumi:

5) 10 metrus platā joslā aizliegts:

c) lietot mēslošanas līdzekļus

Aizsargjoslas platumu nosaka, ņemot vērā gada vidējo ūdens līmeni, bet, ja ir skaidri izteikts stāvs pamatkrasts, – no tā augšējās krants. Ja krastu veido vienlaidu dambis, aizsargjosla tiek noteikta līdz dambja ārējās nogāzes pakājei, ja citos normatīvajos aktos nav noteikts citādi.

Minimālie virszemes ūdensobjektu aizsargjoslu platumi tiek noteikti lauku apvidos (neatkarīgi no zemes kategorijas un īpašuma):

- Daugavai – ne mazāk kā 500 metrus plata josla katrā krastā,
- Gaujai – no izteces līdz Lejasciemam ne mazāk kā 300 metrus plata josla katrā krastā,
- Gaujai – no Lejasciema līdz ietekai jūrā ne mazāk kā 500 metrus plata josla katrā krastā,
- Lielupei – ne mazāk kā 300 metrus plata josla katrā krastā,
- Ventai – ne mazāk kā 300 metrus plata josla katrā krastā,
- pārējām vairāk par 100 kilometriem garām ūdenstecēm – ne mazāk kā 300 metrus plata josla katrā krastā,
- 25 – 100 kilometrus garām ūdenstecēm – ne mazāk kā 100 metrus plata josla katrā krastā,
- 10 – 25 kilometrus garām ūdenstecēm – ne mazāk kā 50 metrus plata josla katrā krastā,
- līdz 10 kilometriem garām ūdenstecēm – ne mazāk kā 10 metrus plata josla katrā krastā,
- ūdenstilpēm, kuru platība ir lielāka par 1000 hektāriem, – ne mazāk kā 500 metrus plata josla,
- 100 – 1000 hektārus lielām ūdenstilpēm – ne mazāk kā 300 metrus plata josla,
- 25 – 100 hektārus lielām ūdenstilpēm – ne mazāk kā 100 metrus plata josla,

- 10 – 25 hektārus lielām ūdenstilpēm – ne mazāk kā 50 metrus plata josla,
- līdz 10 hektāriem lielām ūdenstilpēm – ne mazāk kā 10 metrus plata josla,
- ūdenstilpei vai ūdenstecei ar izteiktu periodiski applūstošu palienu - ne mazāk kā visas palienu platumā līdz ūdens līmenim neatkarīgi no iepriekšējos apakšpunktos noteiktā minimālā aizsargjoslas platuma.

Latvijas upju garumus var atrast MK 22.04.1997. noteikumu Nr. 155 „Par ūdens lietošanas atļaujām” 2. pielikumā.

Vispārīgie aprobežojumi aizsargjoslās

- Vispārīgos aprobežojumus aizsargjoslās nosaka likumi un Ministru kabineta noteikumi, tos var noteikt arī ar pašvaldību saistošajiem noteikumiem, kas izdoti to kompetences ietvaros.
- Ja objektam ir noteikta aizsargjosla, tā īpašniekam ir atļauts aizsargjoslā veikt attiecīgā objekta ekspluatācijai, remontam, renovācijai un rekonstrukcijai nepieciešamos darbus. Par to rakstveidā jābrīdina zemes īpašnieks vai tiesiskais valdītājs vismaz divas nedēļas pirms darbu uzsākšanas, izņemot avāriju novēršanas vai to seku likvidācijas darbus, kurus var veikt jebkurā laikā.
- Aizsargjoslās, kas ir lauksaimniecības zemēs, plānotie ekspluatācijas, remonta, renovācijas un rekonstrukcijas darbi veicami laikposmā, kad šīs platības neaizņem lauksaimniecības kultūraugi vai kad ir iespējama lauksaimniecības kultūraugu saglabāšana, izņemot avāriju novēršanas vai to seku likvidācijas darbus, kurus var veikt jebkurā laikā.
- Pēc minēto darbu veikšanas objekta īpašniekam jāsakārto zemes platības tādā stāvoklī, lai tās būtu derīgas izmantošanai paredzētajām vajadzībām, kā arī jāatlīdzina zemes īpašniekam vai lietotājam darbu izpildes gaitā nodarītie zaudējumi. To noteikšanu un atlīdzību veic likumos noteiktajā kārtībā vai pēc savstarpējas vienošanās.
- Ja aizsargjoslas sakrīt vai krustojas, ar attiecīgo objektu ekspluatāciju un remontu saistītos darbus kopīgajos aizsargjoslu iecirkņos veic ieinteresētās juridiskās vai fiziskās personas pēc savstarpējas vienošanās.
- Juridiskās un fiziskās personas, veicot aizsargjoslās darbus, kuru dēļ ir nepieciešams objektus aizsargāt no bojājumiem, pārbūvēt vai pārvietot, aizsardzības, pārbūves vai pārvietošanas darbus veic pēc saskaņošanas ar attiecīgā objekta īpašnieku. Ar minētajām darbībām saistītās izmaksas sedz attiecīgā juridiskā vai fiziskā persona vai – pēc savstarpējas vienošanās – objekta īpašnieks.
- Juridiskajām un fiziskajām personām aizsargjoslās jāizpilda attiecīgā objekta īpašnieka likumīgās prasības.
- Pašvaldību, atbildīgo valsts institūciju un objektu īpašnieku dienestiem kontroles un uzraudzības nolūkos atļauts apmeklēt aizsargjoslu teritorijas jebkurā laikā, iepriekš par to brīdinot zemes īpašnieku, bet, ja tiesības lietot zemi nodotas citai personai, – zemes lietotāju.

Aprobežojumi virszemes ūdensobjektu aizsargjoslās

Virszemes ūdensobjektu aizsargjoslās papildus Aizsargjoslu likuma 35. pantā minētajam tiek noteikti šādi aprobežojumi:

- aizliegts izvietot būves lopbarības glabāšanai (izņemot siena šķūņus), minerālmēslu, augu aizsardzības līdzekļu, degvielas, eļļošanas materiālu, bīstamo ķīmisko vielu vai ķīmisko produktu, kokmateriālu, kā arī bīstamās ķīmiskās vielas vai ķīmiskos produktus saturošu materiālu glabātavas, izņemot šim nolūkam teritoriju plānojumos paredzētās vietas;
- aizliegts ierīkot atkritumu apglabāšanas poligonus un atkritumu izgāztuves;
- aizliegts veikt 50 metrus platā joslā kailcirtes, izņemot koku ciršanu ārkārtas situāciju seku likvidēšanai un vējgāžu, vējlaužu un snieglauzu seku likvidēšanai, kā arī palieņu pļavu atjaunošanai un apsaimniekošanai. Ja aizsargjosla ir šaurāka par 50 metriem, kailcirtē aizliegta visā aizsargjoslas platumā;
- aizliegts celt ēkas un būves teritorijās ar applūdinājuma varbūtību vismaz reizi simt gados, izņemot īslaicīgas lietošanas būves, mazākas lauku apvidū un šim nolūkam īpaši paredzētās aizsargbūves vai teritorijas uzbēršanu.

Kontroli veiks pārbaudes brīdī.

MK 23.12.2014. not. Nr. 829 "Īpašās prasības piesārņojošo darbību veikšanai dzīvnieku novietnēs" 4.2. apakšpunkts

Kūtsmēslu savākšanai, novadīšanai un uzglabāšanai noteiktas šādas prasības:
4.2. krātuves pamatni un sienas izbūvēt no ūdensnecaurīdīga materiāla, kas ir izturīgs pret tehnikas ietekmi.

Lai novērstu šķidrums noplūdi gruntsūdeņos, kūts grīdas, mēslu savākšanas kanālus un krātuves izbūvē no šķidrums necaurīdīga materiāla ar pietiekamu mehānisko un ķīmisko izturību. Krātuvēm ir jābūt ar mitrumizturīgu pamatni un sienām, piemēram, izgatavotiem no 150 mm bieza betona, kura stiprība nav zemāka par 25 MPa. Krātuves pamatne ierīkojama ar slīpumu (1 – 2%) uz virscas teknes vai trapa pusi, lai nodrošinātu virscas savākšanu. Gar trim krātuves malām izbūvē 1 – 2 m augstas apmales, bet ceturto malu atstāj vaļēju, lai krātuvē varētu iebraukt ar mobilo tehniku. Krātuves aizņemtā platība ir atkarīga no kūtsmēslu kaudzes augstuma. Parasti cietos (pakaišu) kūtsmēslus krauj 1,5 – 2 m augstās kaudzēs, bet, lietojot attiecīgu tehniku, kaudzes augstums var sasniegt arī 3 un vairāk metrus. Kūtsmēslu krātuvi var aprīkot ar jumtu. Tas pasargā krātuvi no nokrišņiem, kuri pēc tam aizplūst uz virscas tvertni, palielinot virscas iznākumu, kā arī samazinot amonjaka un citu gāzu emisiju apkārtējā vidē. Taču jumta izbūve sadārdzina krātuves izmaksas par 30 – 50%.

MK 23.12.2014. not. Nr. 829 "Īpašās prasības piesārņojošo darbību veikšanai dzīvnieku novietnēs" 4.6.6. apakšpunkts

Ierīkojot pakaišu kūtsmēslu uzglabāšanas laukumu ārpus dzīvnieku novietnes, ievēro šādus nosacījumus: kūtsmēslu uzglabāšanas laukuma pamatni veido no ūdensnecaurīdīga materiāla vai pamatnē ieklāj vismaz 30 centimetrus biezu šķidrums absorbējošu materiālu (salmus, kūdras, skaidas), lai uzsūktu kūtsmēslos esošo šķidrums no noteces. Absorbējoša materiāla pamatni veido divu metru platumā apkārt kūtsmēslu kaudzes perimetram. Kūtsmēslus nosedz ar vismaz 20 centimetrus biezu absorbējoša materiāla aizsargslāni (salmu, kūdras, skaidu) vai ūdensnecaurīdīgu

materiālu, lai mazinātu atmosfēras nokrišņu iedarbību, novērstu noteci un gaistošo vielu iztvaikošanu;

Veidojot pakaišu kūtsmēsļu kaudzes uz lauka, pamatnei ieklāj salmu vai kūdras slāni, kas pasargā no barības elementu un šķīdrumu noplūdes. Kūtsmēsļu kaudzes nosedz ar salmu vai kūdras aizsargslāni, lai aizkavētu noteci vai gaistošo vielu iztvaikošanu. Kūtsmēsļu kaudzi neveido vietās, kur lauka reljefs nesekmē virszemes noteces veidošanos un mēslojuma noplūdi. Kūtsmēsļu kaudzi novieto ne tuvāk par 50 metriem no ūdenstilpes, kā arī no akas, kurā tiek ņemts ūdens mājāsaimniecībai, vai ne tuvāk par 30 m no novadgrāvja kroles un meliorācijas sistēmas būves (akas, virszemes noteces uztvērēja).

MK 23.12.2014. not. Nr. 829 "Īpašās prasības piesārņojošo darbību veikšanai dzīvnieku novietnēs" 4.6.6. apakšpunkts

Ierīkojot pakaišu kūtsmēsļu uzglabāšanas laukumu ārpus dzīvnieku novietnes, ievēro šādus nosacījumus: kūtsmēsļu uzglabāšanas laukuma pamatni veido no ūdensnecaurlaidīga materiāla vai pamatnē ieklāj vismaz 30 centimetrus biezu šķīdrumu absorbējošu materiālu (salmus, kūdru, skaidas), lai uzsūktu kūtsmēslos esošo šķīdrumu un pasargātu no noteces. Absorbējoša materiāla pamatni veido divu metru platumā apkārt kūtsmēsļu kaudzes perimetram. Kūtsmēsļus nosedz ar vismaz 20 centimetrus biezu absorbējoša materiāla aizsargslāni (salmu, kūdras, skaidu) vai ūdensnecaurlaidīgu materiālu, lai mazinātu atmosfēras nokrišņu iedarbību, novērstu noteci un gaistošo vielu iztvaikošanu;

Pakaišu kūtsmēsļus uzglabā:

- pie dzīvnieku novietnes līdz to tālākai izmantošanai, ja dzīvnieku novietnē atrodas mazāk par 10 dzīvnieku vienībām vai, ja tā atrodas īpaši jutīgā teritorijā, – mazāk par piecām dzīvnieku vienībām. Kūtsmēsļu uzglabāšanas laukuma pamatni ierīko saskaņā ar šo noteikumu 4.6.6. apakšpunkta prasībām. Vircu uzkrāj speciāli aprīkotā tvertnē;
- kūtsmēsļu krātuvē, kas būvēta no betona, vai betonētā laukumā, vai speciāli ierīkotā laukumā ar šķīdruma necaurlaidīgu pamatni, ja dzīvnieku novietnē atrodas vairāk par 10 dzīvnieku vienībām vai, ja tā atrodas īpaši jutīgā teritorijā, – vairāk par piecām dzīvnieku vienībām. Vircu uzkrāj speciāli ierīkotā krātuvē (tvertnē);
- dziļajā kūtī. Ārpus dzīvnieku novietnes dziļajā kūtī uzkrātos kūtsmēsļus, ja nodrošina sausnas saturu vismaz 45 procenti, uzglabā ne ilgāk kā 24 mēnešus. Kūtsmēsļu uzglabāšanas laukumu ierīko saskaņā ar šo noteikumu 4.6.3., 4.6.4. un 4.6.5. apakšpunkta prasībām un pamatni veido no ūdensnecaurlaidīga materiāla;
- izņēmuma gadījumā ārpus dzīvnieku novietnes ne ilgāk kā piecus mēnešus – no 1. maija līdz 30. septembrim – vai tad, ja tiek veikta kūtsmēsļu krātuves atjaunošana vai pārbūve.

Lai pakaišu kūtsmēsļus uzglabātu ārpus dzīvnieku novietnes:

- operators Valsts vides dienesta reģionālajā vides pārvaldē (turpmāk – pārvalde) iesniedz iesniegumu, kurā pamato šo noteikumu 4.4.4. apakšpunktā minēto izņēmuma gadījumu. Iesniegumā norāda zemes vienības kadastra apzīmējumu un apliecina pakaišu kūtsmēsļu uzglabāšanas vietas atbilstību šo noteikumu 4.6. apakšpunkta prasībām. Iesniegumam pievieno Lauku atbalsta dienesta lauku bloka karti (mērogā 1 : 5000 vai mērogā 1: 10 000, ne vecāku par pieciem gadiem), kurā atzīmē paredzamo pakaišu kūtsmēsļu uzglabāšanas vietu. Ja operators veic kūtsmēsļu krātuves atjaunošanu vai pārbūvi, iesniegumā norāda darba izpildes laiku;
- pārvalde, pamatojoties uz iesniegtajiem dokumentiem, saskaņo pakaišu kūtsmēsļu uzglabāšanas vietu ārpus dzīvnieku novietnes. Ja, veicot pārbaudi, valsts vides inspektors konstatē pakaišu kūtsmēsļu uzglabāšanas vietas vai uzglabāšanas veida neatbilstību šo noteikumu 4.6. apakšpunkta prasībām un pārvaldes noteiktajā termiņā operators nav veicis pasākumus šo neatbilstību novēršanai, pārvalde atceļ pakaišu kūtsmēsļu uzglabāšanas vietas saskaņojumu. Operatora pienākums ir aizvākt

neatbilstošā vietā uzglabātos kūtsmēslus un nodrošināt to apsaimniekošanu atbilstoši šo noteikumu prasībām;

Kūtsmēslu uzglabāšanas laukumu neveido tajā pašā vietā, ja nav pagājuši vismaz trīs gadi.

MK 23.12.2014. not. Nr. 829 "Īpašās prasības piesārņojošo darbību veikšanai dzīvnieku novietnēs" 5.1. apakšpunkts

Kūtsmēslu krātuvēm ir noteiktas šādas prasības:

kūtsmēslu un skābbarības sulas uzglabāšanai nodrošina tādu krātuves tilpumu, kas to ļauj uzkrāt vismaz astoņus mēnešus. Ja kūtsmēslu daudzums pārsniedz minēto krātuves tilpumu, operators daudzumu, kas pārsniedz krātuves tilpumu, drīkst nodot citai personai;

Aprēķinot kūtsmēslu krātuvju tilpumu, jāreķinās ar to, ka mēslojums zināmu laika posmu ir jāuzkrāj un jāuzglabā. Latvijas apstākļos mēslojuma iestrādes periods ilgst vidēji no aprīļa vidus līdz oktobra vidum, tādēļ krātuvju tilpumam jānodrošina kūtsmēslu uzglabāšana vismaz 8 mēnešus (1. attēls). Krātuves tilpumu aprēķina, nosakot saražoto kūtsmēslu daudzumu atkarībā no lauksaimniecības dzīvnieku skaita vai būvniecības projektā kā noteikts. Īpašos gadījumos, kad kūtsmēslu savākšanai un transportēšanai tiek izmantots ūdens, krātuvju tilpums jāpalielina.



1. att. Pakaišu kūtsmēslu krātuve

Dzīvnieku novietnes operators, lai dokumentāri pierādītu kūtsmēslu nodošanu citai personai, var aizpildīt kūtsmēslu uzskaites žurnālu, kur fiksē datumu, kad kūtsmēsli vai skābbarības sula izkliedēta uz lauka vai nodota citai fiziskajai vai juridiskajai personai, kā arī norāda izkliedēto vai nodoto kūtsmēslu vai skābbarības sulas daudzumu. Pavadzīmes vai līgums arī dokumentāri pierāda kūtsmēslu nodošanu citai personai.

Kontrole pārbaudi veiks pēc būvnormatīviem un inventarizācijas akta. Šķīdumēslu un vircas krātuvju pārsegi tiks kontrolēti vizuāli.

MK 23.12.2014. not. Nr. 829 "Īpašās prasības piesārņojošo darbību veikšanai dzīvnieku novietnēs" 5.2. apakšpunkts

Vircu no vaļējām un slēgtām pakaišu kūtsmēslu krātuvēm savāc atsevišķā krātuvē ar tādu krātuves tilpumu, kas to ļauj uzkrāt vismaz astoņus mēnešus;

MK 23.12.2014. not. Nr. 829 "Īpašās prasības piesārņojošo darbību veikšanai dzīvnieku novietnēs" 7.1. apakšpunkts

Šķidro un pusšķidro kūtmēsļu un vircas glabāšanai ir noteiktas šādas prasības:
šķidro un pusšķidro kūtmēsļu un vircas krātuves ir slēgta tipa vai ar pastāvīgu dabisku vai mākslīgu peldošu segslāni, kas samazina iztvaikošanu. Peldošais segslānis nepārtraukti nosedz krātuves virsmu. Ja nepieciešams, dabisko segslāni papildina;

Šķidrmēsļu uzkrāšanai rekomendē ierīkot cilindriskas virszemes krātuves, kuras var būt samontētas no metāla loksņēm, dzelzsbetona blokiem, metāla karkasa ar sintētiskās plēves hidroizolāciju vai arī citādi (2. un 3. attēls). Pieļaujama arī virszemes vai pusiedziļinātu lagūnas tipa krātuvju izmantošana. Lai samazinātu slāpekļa zudumus (amonjaka veidā), šķidrmēsli jāievada zemāk par tvertnē esošo mēsļu līmeni. Turklāt šķidrmēsliem jābūt pārsegtiem ar gāzes aizturošu segslāni (smalcinātiem salmiem, kūdru utt.) vai arī krātuves pārsedz ar jumtu, kas aizkavē nokrišņu ūdens iekļūšanu krātuvē. Lai nokrišņi neiekļūtu krātuvēs no ēku jumtiem, tie jāapriko ar notekām, kas ūdeņus aizvada ārpus šķidrmēsļu krātuves robežām.



2. att. Lagūnas tipa šķidrmēsļu krātuve



3. att. Šķidrmēsļu krātuve

MK 23.12.2014. not. Nr. 829 "Īpašās prasības piesārņojošo darbību veikšanai dzīvnieku novietnēs" 7.3.2. apakšpunkts

uzkrājot šķidros kūtmēsļus lagūnas tipa kūtmēsļu krātuvē:
krātuves pamatni un sienas hermetizē ar speciālu ūdensnecaurīdīgu materiālu, kurš paredzēts šķidro kūtmēsļu uzglabāšanai un kura malas nostiprina krātuves augšmalā;

Uzkrājot šķidros kūtmēsļus lagūnas tipa kūtmēsļu krātuvē:

- krātuves pamatnes līmenis ir vismaz 50 centimetru virs maksimālā gruntsūdens līmeņa. Ja nepieciešams, gruntsūdens līmeni pazemina, pamatnē izbūvējot drenāžu;
- krātuves pamatni un sienas hermetizē ar speciālu ūdensnecaurīdīgu materiālu, kurš paredzēts šķidro kūtmēsļu uzglabāšanai un kura malas nostiprina krātuves augšmalā;
- krātuvi norobežo ar nožogojumu.

MK 23.12.2014. not. Nr. 829 "Īpašās prasības piesārņojošo darbību veikšanai dzīvnieku novietnēs" 20.apakšpunkts

Ja kūtmēsļu krātuve vai vircas uzkrāšanas tvertne dzīvnieku novietnē izbūvēta pirms 23.12.2014., pakaišu kūtmēsļu krātuves tilpums nodrošina kūtmēsļu uzkrāšanu vismaz sešus mēnešus, bet šķidro un pusšķidro kūtmēsļu, kā arī vircas krātuves tilpums – vismaz septiņus mēnešus.

MK 23.12.2014. not. Nr.834. „Noteikumi par ūdens un augsnes aizsardzību no lauksaimnieciskās darbības izraisīta piesārņojuma ar nitrātiem”, 3.1.1., 3.1.2. apakšpunkts

Lai nodrošinātu ūdens un augsnes aizsardzību no lauksaimnieciskās darbības izraisīta piesārņojuma ar nitrātiem, operators nodrošina šādu prasību izpildi:

mēslošanas līdzekļus: neizklieķ uz sasalušas, pārmitras vai ar sniegu klātas augsnes; izklieķ palienēs un plūdu riskam pakļautās teritorijās tikai pēc iespējamo plūdu sezonas beigām. Minerālmēslus minētajās teritorijās izsēj tikai kultūraugu veģetācijas laikā;

Augu barības vielu zudumus ievērojami palielina mēslojuma iestrādāšana pirms vai pēc veģetācijas perioda. Augu trūkums un caurskalojošs ūdens režīms Latvijas klimatiskajos apstākļos veicina mēslojuma izskalošanos, tādēļ nav pieļaujam mēslojuma iestrādāšana ziemā, vēlā rudenī pēc lietavu sākšanās, kā arī ļoti agrā pavasarī, kad intensīvi darbojas nosusināšanas sistēmas. Lai novērstu barības elementu izskalošanos ar lietuvu vai sniega ūdeņiem, mēslojumu neizklieķ uz pārmitras augsnes. Vietās, kur gruntsūdens līmenis paceļas līdz zemes virspusei, minerālmēslus lieto tikai pēc gruntsūdeņa līmeņa krišanās un lauka apžūšanas.

Kontrole tiks veikta pēc teritorijas plānojuma saraksta.

MK 23.12.2014. not. Nr.834. „Noteikumi par ūdens un augsnes aizsardzību no lauksaimnieciskās darbības izraisīta piesārņojuma ar nitrātiem”, 3.3.2., 3.3.4. apakšpunkts

Uzglabājot un lietojot kūtsmēslus un fermentācijas atliekas, ievēro šādas prasības:

3.3.2. kūtsmēslus uzglabā dzīvnieku novietnēs un ārpus dzīvnieku novietnes saskaņā ar normatīvajiem aktiem par īpašām prasībām piesārņojošo darbību veikšanai dzīvnieku novietnēs;

- ar kūtsmēsliem un fermentācijas atliekām iestrādātais slāpekļa daudzums vienā lauksaimniecībā izmantojamās zemes hektārā gadā nedrīkst pārsniegt 170 kilogramu, kas atbilst 1,7 dzīvnieku vienībām;

3.3.4. ja saimniecībā saražotais slāpekļa daudzums ar kūtsmēsliem un fermentācijas atliekām pārsniedz 170 kilogramu uz vienu lauksaimniecībā izmantojamās zemes hektāru gadā, operators dokumentāri pierāda saražotā kūtsmēsli un fermentācijas atlieku pārpalikuma nodošanu citām saimniecībām vai to izmantošanu citā veidā;

Gadā uz vienu hektāru lauksaimniecībā izmantojamās zemes nedrīkst iestrādāt vairāk par 170 kg slāpekļa ūrvielā, kas atbilst 1,7 dzīvnieku vienībām (DV_p).

Saimniecībā saražotais kūtsmēsli daudzums gadā drīkst pārsniegt 170 kg slāpekļa uz hektāru, ja tā slēdz līgumus par kūtsmēsli pārdošanu vai to cita veida realizāciju. Dzīvnieku vienību aprēķinam izmanto Lauksaimniecības datu centra datu bāzē reģistrēto lauksaimniecības dzīvnieku skaitu saimniecībā.

Ja DV_p pārsniegs 1,7, kontrole pārbaudīs, vai saimniecība ir slēgusi līgumus ar citām saimniecībām par kūtsmēsli pārdošanu.

Lai noteiktu, kāds augu barības elementu, t.sk. slāpekļa, saturs ir dažādos kūtsmēslos, var izmantot 3. tabulu.

3. tabula

Kūtsmēsli ieguves apjoms un sastāvs (pēc Zemkopības ministrijas datiem)

Lauksaimniecības dzīvnieku suga un turēšanas veids	Kūtsmēsli veids	Kūtsmēsli ieguve gadā,	Sausna, %	Saturs, kg tonnā dabiski mitru mēsli
--	-----------------	------------------------	-----------	--------------------------------------

		tonnas*		N	P ₂ O ₅	K ₂ O
Slaucamā govs izslaukums mazāks par 6000 kg gadā	Pakaišu kūtsmēsli	13.0	20	5.4	2.6	3.9
	Šķidrmēsli	17.0	10	4.1	1.4	2.8
Slaucamā govs izslaukums no 6000 līdz 8000 kg gadā	Pakaišu kūtsmēsli	15.0	20	5.9	3.2	5.3
	Šķidrmēsli	19.0	10	4.2	2.1	2.9
Slaucamās govīs izslaukums lielāks par 8000 kg gadā	Pakaišu kūtsmēsli	20.1	20	6.0	2.9	4.3
	Šķidrmēsli	26.0	10	4.4	2.2	3.3
Zīdītājgovis un teļi	Pakaišu kūtsmēsli	11.0	22	5.5	2.6	8.2
Vaislas bullis	Pakaišu kūtsmēsli	14.0	20	4.3	5.5	4.2
Teles (līdz 6 mēneši), vienlaidus grīda	Pakaišu kūtsmēsli	5.0	22	4.7	2.3	5.7
Tele (6 mēneši un vecāka)	Pakaišu kūtsmēsli	8.0	18	4.7	1.8	3.9
Nobarojamais jaunlops (6 mēneši un vecāks)	Pakaišu kūtsmēsli	9.0	18	4.7	3.0	6.9
	Šķidrmēsli	13.0	10	3.7	2.7	1.8
Atšķirtie sivēni	Pakaišu kūtsmēsli	0.11	25	6.4	6.2	2.6
Sivēnmāte ar sivēniem	Pakaišu kūtsmēsli	2.0	26	9.7	8.5	4.7
Nobarojamā cūka (30 – 100 kg)	Pakaišu kūtsmēsli	1.5	21	6.3	4.3	3.0
	Šķidrmēsli	3.0	8	3.4	2.3	1.6
Jauncūka	Pakaišu kūtsmēsli	2.0	22	7.8	6.7	3.8
Kaza ar kazlēniem,	Pakaišu kūtsmēsli	2.4	25	5.4	3.1	8.3
Aita ar jēriem, dziļā kūts	Pakaišu kūtsmēsli	2.4	25	5.4	3.7	7.0
Zirgs	Pakaišu kūtsmēsli	10.0	25	4.7	2.4	3.8
Dējējvīsta	Bezpakaišu kūtsmēsli**	0.03	30	21.0	11.3	7.8
	Šķidrmēsli	0.10	10	6.4	4.7	2.2
Broilers	Pakaišu kūtsmēsli	0.01	55	27.6	12.1	13.8
Briedis	Tvirtie ekskrementi	1.2	26	7.8	5.5	4.8

* Kūtsmēsļu ieguve gadā aprēķināta ņemot vērā šādu ražošanas ciklu skaitu gadā: teļi līdz 6 mēnešu vecumam- 2 cikli, nobarojamai cūkai – 3.2 cikli, jauncūkai -1,85, broileriem – 6,5, sivēnmātei ar sivēniem – 2.35 metieni.

Pieņemts, ka lauksaimniecības dzīvnieki novietnē atrodas 365 dienas.

** puscieta lauksaimniecības dzīvnieku ekskrementi.

Kūtsmēslu iestrādei nepieciešamo lauksaimniecībā izmantojamās zemes platību (ha) aprēķina, izmantojot šādu formulu:

$$L = \frac{\sum DV}{DV_p},$$

kur L – kūtsmēslu iestrādei nepieciešamā lauksaimniecībā izmantojamās zemes platība (ha);

$\sum DV$ – saimniecības kopējais lauksaimniecības dzīvnieku skaits, izteikts dzīvnieku vienībās;

DV_p – pieļaujamais lauksaimniecības dzīvnieku vienību skaits, rēķinot uz vienu lauksaimniecībā izmantojamās zemes hektāru.

Saimniecības kopējo lauksaimniecības dzīvnieku skaitu, kas izteikts dzīvnieku vienībās, aprēķina, izmantojot formulu

$$\sum DV = \sum^z DV_i \times n_i,$$

kur $\sum DV$ – kopējais lauksaimniecības dzīvnieku skaits saimniecībā, izteikts dzīvnieku vienībās;

z – lauksaimniecības dzīvnieku grupu (pēc sugas un vecuma) skaits;

DV_i – attiecīgās lauksaimniecības dzīvnieku sugas un vecuma grupas vienam dzīvniekam atbilstošais dzīvnieku vienību skaits saskaņā ar šī pielikuma 3. punktu;

n_i – attiecīgās lauksaimniecības dzīvnieku sugas un vecuma grupu skaits saimniecībā.

Dzīvnieku vienības (DV) lauksaimniecības dzīvniekiem atspoguļotas 4. tabulā.

4. tabula

Lauksaimniecības dzīvniekiem atbilstošās dzīvnieku vienības (DV)

Lauksaimniecības dzīvnieku suga un vecuma grupa	Dzīvnieku vienības
Slaucama govys	0,70
Zīdītājgovys ar teli	0,59
Vaislas bullis (no 12 mēnešu vecuma)	0,60
Tele (līdz 6 mēnešu vecumam) 1 dzīvnieks	0,11
1 vieta kūtī gadā	0,22 ¹
Tele (no 6 līdz 12 mēnešu vecuma)	0,35
Vaislas tele (no 12 mēnešiem)	0,50
Nobarojamais jaunlops (līdz 6 mēnešu vecumam)	0,20
Nobarojamais jaunlops (no 6 mēnešu vecuma)	0,45
Sivēnmāte ar sivēniem 1 dzīvnieks 1 metiens	0,08
1 vieta kūtī gadā	0,19 ²
Sivēnmāte bez sivēniem	0,20
Nobarojamā cūka (30–100 kg) 1 dzīvnieks	0,03
1 vieta kūtī gadā	0,10 ³
Kuilis	0,18
Jauncūka (85 – 180 kg) 1 dzīvnieks	0,08
1 vieta kūtī gadā	0,15 ⁴
Atšķirtais sivēns (7,5–30 kg)	0,007
Kaza (ar kazlēniem), aita (ar jēriem)	0,13
Zirgs	0,48
Broilers 1 broilers	0,0004
1 vieta kūtī gadā	0,003 ⁵
Dējējvīsta	0,006
Tītars, zoss	0,01

Trusis	0,024
Strauss	0,11
Kažokzvērs	0,05
Mazais kažokzvērs	0,018
Briedis	0.15

Piezīmes.

1. Dzīvnieku vienības uz vienu vietu kūti gadā aprēķinātas, ievērojot šādu ražošanas ciklu skaitu gadā:

¹ telei līdz 6 mēnešu vecumam – 2 ciklus;

² sivēnmātei ar sivēniem – 2,35 metienus;

³ nobarojamai cūkai – 3,2 ciklus;

⁴ jauncūkai – 1,85 ciklus;

⁵ broileram – 6,5 ciklus.

2. Persona dzīvnieku vienības aprēķina, ņemot vērā attiecīgās dzīvnieku novietnes ražošanas ciklu skaitu gadā vai lauksaimniecības dzīvnieku turēšanas laiku.

Ja saimniecībā iegūtie kūtsmēsli tiek realizēti citā saimniecībā, tad veic uzskaiti žurnālā, norādot to veidu, daudzumu, izlietošanas laiku. Var izmantot šādu uzskaites formu:

Kūtsmēsļu veids	Daudzums, kg	Izlietošanas/pārdošanas datums	Izlietots, kg	Atlikums, kg

Kontrole, pamatojoties uz organisko mēsļu uzskaites dokumentiem, pārbaudīs, vai mēslošanas plāna kopsavilkuma 7. punktā minētie rādītāji ir aprēķināti precīzi un nepārsniedz 1,7 DV_p, ja pārsniedz, tad kūtsmēsļu uzskaites žurnālu vai citu dokumentu.

MK 23.12.2014. not. Nr.834. „Noteikumi par ūdens un augsnes aizsardzību no lauksaimnieciskās darbības izraisīta piesārņojuma ar nitrātiem”, 6.1. apakšpunkts

laikposmā no 20. oktobra līdz 15. martam neizklīdē nekāda veida kūtsmēsļus un fermentācijas atliekas, bet zālājiem – no 5. novembra līdz 15. martam;

Lai mazinātu ūdens un augsnes piesārņojumu ar nitrātiem laikā no 20.oktobra līdz 15. martam neizklīdē nekāda veida kūtsmēsļus, attiecīgi arī ievēro ierobežojumus slāpekli saturošiem minerālmēsliem.

Slāpekli saturošus minerālmēsļus ziemājiem neizsēj no 15. oktobra līdz 15. martam, pārējiem kultūraugiem un zālājiem – no 15. septembra līdz 15. martam

Kontrolē pēc lauku vēsturē fiksētā laika vai vizuāli.

MK 23.12.2014. not. Nr.834. „Noteikumi par ūdens un augsnes aizsardzību no lauksaimnieciskās darbības izraisīta piesārņojuma ar nitrātiem”, 6.4. apakšpunkts

6.4. Operators, kas apsaimnieko lauksaimniecībā izmantojamo zemi 20 hektāru un lielākā platībā vai audzē dārzeņus, kartupeļus, augļu kokus vai ogulājus trīs hektāru un lielākā platībā, dokumentē lauka vēsturi par katru lauku un lauku vēstures dokumentāciju glabā vismaz trīs gadus, un, ja lieto mēslošanas līdzekļus:

6.4.1. katru gadu saskaņā ar šo noteikumu 4. pielikuma I nodaļu sagatavo katra lauka kultūraugu mēslošanas plānu ne vēlāk kā līdz kultūraugu sējai vai stādīšanai, ilggadīgiem sējumiem un stādījumiem – līdz veģetācijas sākumam;

6.4.2. Sagatavojot kultūraugu mēslošanas plānu:

6.4.2.1. izmanto augšņu agroķīmiskās izpētes (kartēšanas) datus vai agroķīmisko pakalpojumu sniedzēju datus, kas balstīti uz augšņu analīžu rezultātiem akreditētā laboratorijā. Izmantotie augšņu agroķīmiskās izpētes (kartēšanas) dati un augšņu analīžu rezultāti nedrīkst būt vecāki par pieciem gadiem un iepriekš minētos datus glabā vismaz piecus gadus;

6.4.2.2.. nosakot kultūrauga vajadzību pēc slāpekļa, ņem vērā plānoto ražu un tās kvalitāti, slāpekļa (barības elementu) iznesi attiecīgajam kultūraugam, augsnes organiskās vielas saturu augsnē, izmantošanas koeficientus no iepriekšējā gadā izmantotajiem kūstmēsliem, iestrādātajām pēcplaujas atliekām un zaļmēslojuma, kā arī priekšauga (tauriņziežu) pēcietekmi un datus par minerālā slāpekļa saturu augsnē, atjaunojoties kultūraugu veģetācijai, ja šādi dati ir lauksaimnieka rīcībā;

6.4.3. uzskaita un dokumentē visus saimniecībā iegādātos minerālmēslus, norādot minerālmēslu nosaukumu, pamatsastāvu un daudzumu;

6.4.4. katru gadu līdz 15. maijam iesniedz Valsts augu aizsardzības dienestā kultūraugu mēslošanas plāna kopsavilkumu par kārtējā gada ražu saskaņā ar šo noteikumu 4. pielikuma II nodaļu;

Lietojot minerālmēslus, nepārsniedz noteiktās maksimāli pieļaujamās slāpekļa minerālmēsļu normas kultūraugiem:

Maksimāli pieļaujamais slāpekļa daudzums*, ko kultūraugiem var lietot vienā ražas periodā atkarībā no plānotā ražas līmeņa

1. Graudaugi, kg ha⁻¹ N

Kultūraugs	Ražas līmenis, t ha ⁻¹			
	<3,0	3–5	5–7	>7,0
Ziemas kvieši (180)	80	120	150	220
Rudzi (130)	65	95	130	160
Ziemas mieži (150)	75	105	140	185
Ziemas tritikāle (140)	75	105	140	200
Vasaras kvieši (180)	80	125	160	200
Vasaras mieži (150)	65	100	135	170
Auzas (110)	60	90	120	–

2. Citi kultūraugi, kg ha⁻¹ N

Kultūraugs	Ražas līmenis, t ha ⁻¹	Maksimāli pieļaujamais slāpekļa daudzums, kg ha ⁻¹
Ziemas rapsis	<2,0	90
	2,0–4,0	150
	4,0–5,0	190
	>5,0	230
Vasaras rapsis	<2,0	90
	2,0–3,0	120
	3,0–4,0	160
	>4,0	200
Kukurūza, zaļmasa	<40	110
	40–60	160
	>60	200

Kartupeļi	<30	90
	30–40	140
	>40	180
Lopbarības bietes, cukurbietes	<40	90
	40–60	150
	>60	190
Stiebrzāles aramzemē un pļavā, siens	<4,0	80
	4,0–8,0	120
	>8,0	170
Ganības, zaļmasa	<20	100
	20–30	155
	>30	240
Kāposti	<45	135
	45–70	210
	>70	240
Burkāni	<30	80
	30–50	130
	>50	160
Sīpoli	<25	95
	25–45	170
	>45	200
Bietes	<40	110
	40–60	170
	>60	200
Ziedkāposti	<20	110
	20–40	200
	>40	240
Gurķi	<25	100
	25–40	160
	>40	200
Kabači, ķirbji	<30	90
	30–60	185
	>60	215
Eļļas lini		80
Šķiedras lini		40
Zirņi, pupas un citi pākšaugi		40
Augļu koki, ogulāji		130

Zemes		120
Zālāji, kuros tauriņziežu īpatsvars ir 50 % un vairāk		50

Piezīme. * Augsnēs, kurās 0–30 cm slānī organiskās vielas saturs ir lielāks par 30 %, nosakot maksimāli pieļaujamās normas, tabulā norādīto lielumu reizina ar koeficientu 0,7.

Kultūraugu mēslošanas plāns un kultūraugu mēslošanas plānu kopsavilkums

I. Kultūraugu mēslošanas plāns

1. Kultūraugu mēslošanas plānā ietveramā informācija:

1.1. lauka numurs vai nosaukums;

1.2. platība (ha);

1.3. kultūraugs, plānotā raža (t/ha);

1.4. aprēķinātā vai saskaņā ar normatīviem noteiktā slāpekļa (N), fosfora (P₂O₅) un kālija (K₂O) norma (kg/ha);

1.5. plānotie mēslošanas līdzekļi:

1.5.1. organiskie mēslošanas līdzekļi (t/ha; t/uz lauka) (organiskajiem mēslošanas līdzekļiem norāda veidu, piemēram, liellopu pakaišu kūtsmēsli, cūku šķidrie kūtsmēsli, salmi, zaļmēslojums);

1.5.2. minerālmēsli (kg/ha; kg/uz lauka) (minerālmēsliem norāda pamatsastāvu);

1.6. cita informācija (pēc izvēles).

II. Kultūraugu mēslošanas plānu kopsavilkums par _____. gada ražu

2. Juridiskās personas nosaukums vai fiziskās personas vārds, uzvārds.

3. Juridiskās personas juridiskā adrese vai fiziskās personas deklarētās dzīvesvietas adrese.

4. Faktiskā saimniecības (zemes) adrese.

5. Kontaktinformācija: pasta adrese, tālruna numurs, e-pasta adrese.

6. Informācija par atbildīgo personu: vārds, uzvārds, amats.

Nr. p. k.	Norādāmā informācija	Mērvienība	Kopā	T. sk. rudenī	T. sk. pavasārī
--------------	----------------------	------------	------	------------------	--------------------

1.	Lauksaimniecībā izmantojamā zeme	ha		X	X
2.	Mēslošanas platība	ha			
3.	Plānotie organiskie mēslošanas līdzekļi (t. sk. fermentācijas atliekas)	t	X	X	X
3.1.		t			
3.2.		t			
...		t			
4.	Plānotie minerālmēsli	t	X	X	X
4.1.		t			
4.2.		t			
...		t			
5.	Lauksaimniecības dzīvnieki pa sugām, vecuma grupām, govīs – pa izslaukuma grupām	gab.	X	X	X
5.1.		gab.		X	X
5.2.		gab.		X	X
...		gab.		X	X
6.	Dzīvnieku vienības	DV		X	X
7.	Dzīvnieku vienības uz vienu hektāru lauksaimniecībā izmantojamās zemes	DV/ha		X	X
8.	Kūtsmēslu iestrādei nepieciešamā lauksaimniecībā izmantojamās zemes platība	ha		X	X
Informācija par audzētajiem kultūraugiem					
Nr. p. k.	Kultūraugs	ha	Plānotā raža, t/ha	X	X
1.				X	X
2.				X	X
3.				X	X
...				X	X

Atbildīgā persona _____
 (vārds, uzvārds) _____ (paraksts*)

Datums* _____

Piezīmes.

1. Tabulas 3. punktā norāda organisko mēslošanas līdzekļu veidu, piemēram, liellopu pakaišu kūtsmēsli, cūku šķidrie kūtsmēsli, salmi, fermentācijas atliekas.
2. Tabulas 4. punktā norāda minerālmēsļu pamatsastāvu, piemēram, amonija nitrāts 34 % N, kompleksie NPK 6-26-30.
3. Tabulas 5., 6., 7. un 8. punktā ierakstus izdara operators, kura pārvaldībā ir lauksaimniecības dzīvnieki.
4. * Dokumenta rekvizītus "paraksts" un "datums" neaizpilda, ja elektroniskais dokuments ir sagatavots atbilstoši normatīvajiem aktiem par elektronisko dokumentu noformēšanu.

Lauksaimniekiem, kuri saimniecībā lieto mēslošanas līdzekļus 20 hektāru un lielākā platībā un/vai audzē dārzeņus (burkānus, sīpolus u.c.), augļu kokus (bumbieres, ābeles, ķiršus u.c.) vai ogulājus (upenes, zemenes, jānogas u.c.) trīs hektāru un lielākā platībā, ir jā sagatavo un jāievēro mēslošanas plāns un jādokumentē lauka vēsture.

Lauka vēsture satur šādu informāciju (4. pielikums):

- lauka augšņu agroķīmiskais raksturojums,
- kultūrauga šķirne, priekšaug;
- sējas laiks, norma;
- augsnes apstrādes veids;
- lietotais organiskais mēslojums (veids, deva, iestrādes laiks);
- lietotie minerālmēsli (veids, deva, iestrādes laiks, darbīgā viela);
- lietotie augu aizsardzības līdzekļi (nosaukums, deva, laiks);
- iegūtā raža.

Mēslošanas plāna uzdevums ir izveidot racionālu kultūraugu mēslošanas shēmu, lai sasniegtu plānoto ražības līmeni, racionāli izmantojot visus ražošanas resursus, tai skaitā arī mēslošanas līdzekļus. Mēslošanas plānus parasti sastāda vienam gadam, bet daudzgadīgajiem kultūraugiem, tos var izstrādāt arī vairākiem gadiem. Augu barības elementu normas nosaka, ņemot vērā augu vajadzību pēc barības elementiem, augšņu analīzēm (cik barības elementu ir augiem pieejamā veidā augsnē un kādu ražas līmeni plāno iegūt).

Kultūraugu mēslošanas plānu var sastādīt, gan izmantojot kalkulatoru, datorprogrammas, konsultanta pakalpojumus vai gatavot to pats. Šo plānu var izstrādāt izmantojot Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra izstrādāto metodiku: <http://www.zm.gov.lv/index.php?sadala=1139&id=7190>.

Mēslošanas plānu sastāda, pamatojoties uz augšņu agroķīmisko izpēti. Augsnes agroķīmisko īpašību pamatrādītāji ir augsnes reakcija, organisko vielu, fosfora, kālija un magnija saturs augsnē. Pamatrādītāji vairumā gadījumu sniedz pietiekamu informāciju par tūrumu, augļu dārzu, pļavu un ganību augsnes kvalitāti, uz to pamata varēs plānot kaļķošanas, mēslošanas un citus augsnes auglības palielināšanas darbus.

Augsnes paraugus vislabāk vākt rudenī vai arī agri pavasarī, kad lauki nav aizņemti ar sējumiem, kā arī nav dots svaigs kaļķošanas materiāls vai mēslojums (organiskie vai minerālmēsli). Tādējādi iespējams precīzāk konstatēt un ievērot augsnes atšķirības, līdz ar to neradīsies kļūdaini rezultāti svaigi lietotā kaļķošanas

materiāla un mēslojuma ietekmē, kā arī rezultātus varēs izmantot jau kārtējā gada kultūraugu mēslošanas plānošanai. Atkārtotas augšņu agroķīmiskās izpētes gadījumā augsnes paraugus jācenšas ņemt iepriekšējās vietās un tajā pat gadalaikā.

Kultūraugu mēslošanas plānā iekļauj šādu informāciju:

- lauka numurs vai nosaukums;
- platība, (ha)
- kultūraugs, plānotā raža (t/ha);
- aprēķinātā vai saskaņā ar normatīviem noteiktā slāpekļa (N), fosfora (P_2O_5) un kālija (K_2O) norma (kg/ha);
- plānotie mēslošanas līdzekļi;
- organiskie mēslošanas līdzekļi (t/ha, t/uz lauka) (organiskajiem mēsliem norāda veidu, piemēram, liellopu pakaišu mēsli, cūku šķidrmēsli, salmi, zaļmēslojums)
- minerālmēsli, (kg/ha; kg/uz lauka); minerālmēsliem norāda pamatsastāvu
- cita informācija (pēc izvēles).

Kultūraugu mēslošanas plāna kopsavilkums elektroniski vai izdrukas veidā līdz 15. maijam jāiesniedz Valsts augu aizsardzības dienestā vai reģionālajās nodaļās, to adreses:

- Valsts augu aizsardzības dienests – Lielvārdes ielā 36/38, Rīga, LV-1006;
- Ziemeļkurzemes reģionālā nodaļa (Ventspils, Talsi, Tukums) – Egļu ielā 4, Talsi, LV-3201;
- Dienvidkurzemes reģionālā nodaļa (Liepāja, Kuldīga, Saldus) – Viesnīcas ielā 1, Saldus, LV-3801;
- Zemgales reģionālā nodaļa (Jelgava, Bauska, Dobeles) – Dobeles ielā 41a, Jelgava, LV-3001;
- Vidzemes reģionālā nodaļa (Limbažu, Valmieras, Valkas, Cēsu, Alūksnes raj.) – Mūrmuižas ielā 18, Valmiera, LV-4201;
- Vidusdaugavas reģionālā nodaļa (Aizkraukles, Jēkabpils, Madonas, Gulbenes, Balvu raj.) – Bebru ielā 108, Jēkabpils, LV-5201.

Kontrole pārbaudīs mēslošanas plānu un kopsavilkumu, to atbilstību noteiktajām prasībām. Pārbaudīs, vai mēslošanas plāns ir sastādīts, pamatojoties uz agroķīmiskās izpētes (kartēšanas) datiem, kas nav vecāki par 6 gadiem. Pārbaudīs agroķīmiskās kartēšanas lietas saimniecībā uz vietas.

Iegādājoties Latvijā reģistrētus (vai Eiropas Savienībā reģistrētus, kas sastāda lielāko daļu no valstī nopērkamajiem) mēslošanas līdzekļus informācijai par to sastāvu jābūt uz iepakojuma etiķetes vai marķējumā. Ja mēslošanas līdzeklis nav iepakots vai tā iepakojums pārsniedz 25 kg, informāciju par mēslošanas līdzekli norāda pavaddokumentos un pircējam ir tiesības šāda veida dokumentu no pārdevēja pieprasīt.

Mēslošanas līdzekļa iepakojuma etiķetei, marķējumam vai pavaddokumentiem ir jāsaturs šāda informācija:

- mēslošanas līdzekļa oficiālais nosaukums un tirdzniecības nosaukums (ja tāds ir);
- pamatsastāvs;

- deklarētie augu barības elementi, to forma un saturs;
- lietošanas joma;
- neto masa;
- mēslošanas līdzekļa ražotājs, ievēdējs un iepakotājs;
- specifiskas instrukcijas mēslošanas līdzekļa lietošanai un glabāšanai (ja tādas ir).

Uzskaites dokumentus (pavadzīmes) var apkopot tabulā:

Mēslošanas līdzekļa nosaukums	Pamatsastāvs	Daudzums, kg	Iepirkšanas datums	Izlietots, kg	Atlikums, kg

Kontrole pārbaudīs minerālmēslu uzskaites žurnālu.

MK 2014. gada 23. decembra noteikumi Nr. 934 „Noteikumi par ūdens un augsnes aizsardzību no lauksaimnieciskas darbības izraisītā piesārņojuma ar nitrātiem”, 6.5. apakšpunkts.

6.5 rudens un ziemas periodā vismaz 50 % saimniecības lauksaimniecībā izmantojamās zemes aizņem zaļās platības (daudzgadīgie zālāji, ziemāju graudaugi, ziemas rapsis, nesastrādāta rugaine, dārzenu, lopbarības biešu, cukurbiešu laksti (lapas)), izņemot saimniecības, kurās vismaz 50 % no saimniecības kopējās sējumu vai stādījumu platības audzē kartupeļus, augļu kokus, ogulājus un dārzeņus;

Lai novērstu eroziju un augu barības elementu (īpaši nitrātu slāpekļa) izskalošanos, saimniecības plāno daļu zemes rudens-ziemas periodā aizņemt ar augiem vai augsnē neiestrādātām pēcplaujas atliekām. Tās ir tā sauktās „zaļās platības”, un to īpatsvaram jā sastāda 50 % no lauksaimniecībā izmantojamās zemes.

"Zaļās platības" funkcijas var nodrošināt šādi kultūraugi:

- ziemāju graudaugi (kvieši, rudzi, mieži, tritikāle);
- ziemas rapsis;
- daudzgadīgie zālaugi (tai skaitā aramzemē sētie daudzgadīgie zālaugi, zālāji sēklu ieguvei);
- mazākās platībās – daudzgadīgie dārzeni, augļu koki un ogulāji, zemenes, kā arī vēlu vācami kultūraugi;
- cukurbietes un lopbarības bietes, vēlīnie kartupeļi, kukurūza; vēlu novācamie dārzeni (bietes, burkāni, kāposti, u.c).

"Zaļās platības" var veidoties, ja uz lauka atstāj neiestrādātas kultūraugu pēcplaujas atliekas – rugājus, zaļmēslojuma augus, vienmērīgi izklidētas biešu lapas. Tomēr to spēja aizsargāt augsni no erozijas un augu barības elementu izskalošanās ir aptuveni uz pusi mazāka nekā labi izveidotam iepriekšminēto kultūraugu zelmenim.

Kontrole pārbaudīs zaļo platību procentuālo attiecību saskaņā ar kultūraugu mēslošanas plānu.

MK 2014. gada 23. decembra noteikumi Nr. 934 „Noteikumi par ūdens un augsnes aizsardzību no lauksaimnieciskas darbības izraisītā piesārņojuma ar nitrātiem”, 6.6. apakšpunkts.

Mēslošanas līdzekļus nogāzē:

.- ja slīpums ir no 5 līdz 7 grādiem un nogāzes garums pārsniedz 100 metrus uz ūdensteces vai ūdenstilpes pusi, pēc mēslošanas līdzekļa izkliešanas nekavējoties iestrādā tieši augsnē;

.- ja slīpums ir no 7 līdz 10 grādiem un nogāzes garums pārsniedz 100 metrus uz ūdensteces vai ūdenstilpes pusi, augsni apstrādā šķērsām nogāzes virzienam un izklieš tikai tad, ja lauku klāj augu sega vai mēslošanas līdzeklis nekavējoties tiek iestrādāts tieši augsnē;

.- kur ir melnā papuve un kur nogāzes slīpums ir virs 7 grādiem, izklieš un iestrādāt nav pieļaujams;

.- ja slīpums ir virs 10 grādiem un nogāzes garums pārsniedz 100 metrus uz ūdensteces vai ūdenstilpes pusi, izklieš un iestrādāt nav pieļaujams.

2. Savvaļas putnu aizsardzība

2.1. prasība "Pasākumi, lai saglabātu, uzturētu vai atjaunotu atsevišķu putnu sugu dzīvotņu daudzveidību un teritoriju"

Sugu un biotopu aizsardzības likums, 9. panta 3. punkts

Zemes īpašniekiem un pastāvīgajiem lietotājiem ir pienākums:

3) neierobežot īpaši aizsargājamo sugu un biotopu izpēti, uzskaiti un kontroli

Zemes īpašniekiem jāatļauj speciālistiem un ekspertiem veikt putnu sugu un biotopu inventarizāciju īpašumā, neierobežot vides aizsardzības iestāžu inspektoriem piekļuvi tiem objektiem īpašumā, uz kuriem attiecas vides un dabas aizsardzības normatīvo aktu prasības, piemēram, aizsargājamām sugām un biotopiem, īpaši aizsargājamām dabas teritorijām, objektiem, kuri piesārņo vai degradē vidi u.c.

Pārbaudes laikā tiks kontrolēta visa darbība, kas attiecas uz lauksaimniecības zemi, kā arī izskatītas sūdzības par izpēti, uzskaites un kontroles ierobežošanu.

Sugu un biotopu aizsardzības likums, 9. panta 4. punkts

Zemes īpašniekiem un pastāvīgajiem lietotājiem ir pienākums:

4) nodrošināt migrējošiem dzīvniekiem (arī putnu sugām, kas nav iekļautas īpaši aizsargājamo sugu sarakstos) netraucētu atpūtu un barošanos migrācijas sezonas laikā, ieviest saudzīgas ekoloģiskās metodes, lai novērstu dzīvnieku nodarītos postījumus

Lai pasargātu saimniecību no postījumiem, kurus var radīt dzīvnieki barošanās un migrācijas laikā, jāizvēlas tādas metodes, kas neietekmē dzīvnieku veselību un nenodara kaitējumu putniem. Piemēram, lai pasargātu saimniecību no zaudējumiem, ieteicams mainīt audzējamo lauksaimniecības kultūraugu, nevis esošo kultūraugu pasargāt ar tīkliem, cilpām, dažādām atbaidīšanas iekārtām, šaujamočiem u.c. Ja nav iespēju mainīt kultūraugu, tad putnus var atbaidīt ar troksni vai arī - tā kā putniem ir laba oža - tad uz lauka izlikt vielas, kas atbaidītu putnus. Ja lauksaimniekam katru gadu migrējošie putni (piemēram, dzērves) bojā sējumus un nodara nopietnu kaitējumu kultūraugiem, tad, lai aizdzītu putnus, jāsaņem atļauja no Dabas aizsardzības pārvaldes. Atļaujā jānorāda kurā laikā un vietā ar kādiem paņēmieniem vai pasākumiem tiks ierobežota konkrēta putnu suga.

Zemes īpašniekiem un pastāvīgajiem lietotājiem pagaidām ir apturēta kompensācijas izmaksa par īpaši aizsargājamo nemedījamo sugu un migrējošo sugu dzīvnieku nodarītajiem būtiskiem postījumiem.

Kontrole vizuāli novērtēs lauksaimniecisko darbību, kā arī ņems vērā iepriekšējā gada sūdzības un atklātos pārkāpumus par migrējošo dzīvnieku traucēšanu un ekoloģisko metožu ieviešanu postījumu novēršanai.

2.2. Piesārņojuma vai kaitējuma novēršana dzīvotnēm un savvaļas putnu dzīvei

MK 18.01.2012. noteikumu Nr. 940 „Noteikumi par mikroliegumu izveidošanas, aizsardzības un apsaimniekošanas kārtību, kā arī mikroliegumu un to buferzonu noteikšanu“ 37. punkts.

37. Mikroliegumos, kas izveidoti mežos ligzdojošu īpaši aizsargājamo putnu sugu aizsardzībai aizliegta jebkāda veida darbība, kas ir pretrunā ar mikrolieguma izveidošanas mērķiem un

uzdevumiem, iznīcina vai traucē attiecīgo īpaši aizsargājamo sugu, bojā tās biotopu, tai skaitā:

- mežsaimnieciskā darbība, izņemot mežsaimniecībā izmantotos biotehniskos pasākumus mikrolieguma apsaimniekošanai, kā arī meža ugunsdzēsības un ugunsdrošības pasākumus;
- grāvju un ceļu būvniecība;
- grāvju un ceļu rekonstrukcija, ja nav saņemta Dabas aizsardzības pārvaldes rakstiska atļauja, kas izdota, pamatojoties uz eksperta atzinumu;
- medījamo dzīvnieku piebarošana no 1.marta līdz 30.jūnijam mikroliegumos, kas izveidoti medņa, melnā stārķa, jūras ērgļa, zivju ērgļa un klinšu ērgļa ligzdošanas vietu aizsardzībai;
- medību torņu ierīkošana un izmantošana un medības no 1.februāra līdz 31.jūlijam mikroliegumos, kas izveidoti melnā stārķa, jūras ērgļa, zivju ērgļa, mazā ērgļa un klinšu ērgļa ligzdošanas vietu aizsardzībai.
- citas darbības, kuras eksperts atzinis par nelabvēlīgām un norādījis savā atzinumā;
- periodiskā ceļu uzturēšana no 1.februāra līdz 31.jūlijam;
- pasākumi meža dabiskās atjaunošanas veicināšanai un jaunaudžu kopšana no 1.februāra līdz 31.jūlijam, izņemot gadījumus, ja eksperts šīs darbības ir atzinis par pieļaujamām

Mikroliegumu izveidošanas mērķis – uzturēt attiecīgo teritoriju tādā stāvoklī, kas ir labvēlīgs konkrētajai sugai, kuras aizsardzībai mikroliegums ir izveidots. Ja rodas šaubas par kādas saimnieciskās darbības atbilstību mikrolieguma izveidošanas mērķim, ir nepieciešams piesaistīt ekspertus, piemēram, izmantojot Vides ministrijas 27.08.2004. rīkojumu Nr. 249 "Par nozaru ekspertu sarakstu, kuri tiesīgi sniegt atzinumus par mikroliegumu izveidošanu".

Mikroliegumos, kas izveidoti mežos ligzdojošu īpaši aizsargājamo putnu sugu aizsardzībai, aizliegta mežsaimnieciskā darbība, kurā ietilpst šādi pasākumi: kopšanas cirte, galvenā cirte, kailcirte u.c., izņemot meža ugunsdrošības pasākumus. Aizliegtas darbības, kas izraisa pazemes ūdeņu, gruntsūdeņu un virszemes ūdeņu līmeņa maiņu (grāvju rakšana, meliorācijas veidošana, purvu nosusināšana, teritoriju appludināšana, u.c.); aizliegti būvniecības darbi, ceļu, elektropārvades un citu lineāro komunikāciju ierīkošana, ja tā nav saskaņota ar atbildīgo valsts institūciju. Aizliegta mežacūku barotavu ierīkošana, kā arī laikā no 1. februāra līdz 1. augustam medību torņu ierīkošana un izmantošana.

Kontrole saistībā ar mežsaimniecisko darbību veiks pārbaudi dabā, vai netiek veiktas aizliegtās darbības. Attiecībā uz mežacūku barotavu un medību torņu ierīkošanu un izmantošanu no 01.02. līdz 01.08. veiks pārbaudi dabā.

MK 18.01.2012. noteikumu Nr. 940 „Noteikumi par mikroliegumu izveidošanas, aizsardzības un apsaimniekošanas kārtību, kā arī mikroliegumu un to buferzonu noteikšanu“ 41. punkts.

No 1.augusta līdz 31.janvārim cauri mikroliegumiem, kas izveidoti mežos ligzdojošu īpaši aizsargājamo putnu sugu aizsardzībai, atļauts pievest kokmateriālus no cirmsmām citās mežaudzēs tikai tādos gadījumos, ja nav iespējams cits izvešanas maršruts.

Cauri mikroliegumiem, kas izveidoti mežos ligzdojošu īpaši aizsargājamo putnu sugu aizsardzībai, atļauta meža materiālu izvešana no cirmsmām citās mežaudzēs, kā arī cita veida transportēšanas pasākumi, ja nav citas alternatīvas laikā no 1. augusta līdz 1. februārim. Piemēram, vējgāžu un vējlaužu seku likvidēšanas gadījumos nepieciešams izvest meža materiālu, lai novērstu dabas stihijas postījumus.

MK 18.01.2012. noteikumu Nr. 940 „Noteikumi par mikroliegumu izveidošanas,

aizsardzības un apsaimniekošanas kārtību, kā arī mikroliegumu un to buferzonu noteikšanu“ 44. punkts.

Mikroliegumos, kas izveidoti ūdenstilpēs un ūdenstecēs ligzdojošu īpaši aizsargājamo putnu sugu aizsardzībai, pēc Dabas aizsardzības pārvaldes rakstiskas atļaujas saņemšanas no 1. augusta līdz 31. martam atļautas šādas darbības, ja tās neapdraud īpaši aizsargājamo sugu vai tās dzīvotni:

- darbības, kas izraisa pazemes ūdeņu, gruntsūdeņu un virszemes ūdeņu līmeņa maiņu (arī meliorācija);
- derīgo izrakteņu ieguve;
- pārvietošanās ar motorizētiem transportlīdzekļiem mikrolieguma sauszemes un ūdens teritorijā, ja tā nav nepieciešama mikrolieguma apsaimniekošanai un kontrolei.

Mikroliegumos, kas izveidoti ūdenstilpēs un ūdenstecēs ligzdojošu īpaši aizsargājamo putnu sugu aizsardzībai, atļauta niedru pļaušana, kā arī pārvietošanās ar motorizētiem transportlīdzekļiem, ja darbības ir nepieciešamas mikrolieguma apsaimniekošanai laikposmā no 1. augusta līdz 31. martam. Darbību saskaņošanai atbildīgā valsts institūcija ir tā, kura ir izveidojusi konkrēto mikroliegumu (Valsts meža dienests, Vides un reģionālās attīstības ministrija u.c.).

Kontrolējošā iestāde veiks pārbaudi dabā, ja tā notiek minētajā laikposmā un pēc sūdzībām par to, vai mikroliegumos, kas izveidoti ūdenstilpēs un ūdenstecēs ligzdojošu īpaši aizsargājamo putnu sugu aizsardzībai, nenotiek niedru pļaušana un pārvietošanās ar motorizētiem transportlīdzekļiem ārpus laika posma no 1. augusta līdz 31. martam. Tiks pārbaudīti saskaņojumi ar atbildīgo valsts institūciju.

2.3. Savvaļas putnu aizsardzības sistēma

Sugu un biotopu aizsardzības likums, 11. panta 1), 2), 3), 4), 6) apakšpunkts

11. pants. Aizliegtās darbības ar īpaši aizsargājamo sugu dzīvniekiem, to skaitā putniem Attiecībā uz īpaši aizsargājamo sugu dzīvniekiem, to skaitā putniem, visās to attīstības stadijās ir aizliegtas šādas darbības:

- 1) jebkura mērķtiecīga ķeršana vai nogalināšana;
- 2) apzināta traucēšana (īpaši vairošanās, mazuļu augšanas, spalvmešanas, ziemas guļas un migrācijas laikā) un dzīvotņu postīšana;
- 3) apzināta putnu ligzdu un olu iznīcināšana vai bojāšana, ligzdu pārvietošana;
- 4) vairošanās vietu iznīcināšana vai bojāšana;
- 6) putnu dzīvotņu piesārņošana, kaitējuma nodarīšana tām vai citāda putnu traucēšana

Īpaši aizsargājamo sugu putnus atļauts iegūt vai traucēt izņēmuma gadījumā, ja nav pieņemamas alternatīvas un tas nekaitē attiecīgo populāciju labvēlīgai aizsardzībai to dabiskajā izplatības areālā, šādos nolūkos:

- savvaļas faunas un floras aizsardzības un biotopu saglabāšanas interesēs;
- lai novērstu nopietnu kaitējumu lauksaimniecībai, lopkopībai, mežsaimniecībai, zivsaimniecībai, medību saimniecībai un citiem zemes izmantošanas veidiem, kā arī ūdeņu kvalitātei (piemēram, meža appludināšana, meliorācijas sistēmu bojāšana, lauksaimniecības kultūraugu vai akvakultūras iznīcināšana, vai ievērojamu zaudējumu radīšana šajās jomās);
- sabiedrības veselības un drošības interesēs;
- zinātniskās pētniecības un izglītojošos nolūkos (to skaitā muzeju vajadzībām).

Iegūstot īpaši aizsargājamās sugas indivīdus, jānodrošina labvēlīga šīs sugas aizsardzība un jāievēro Sugu un biotopu aizsardzības likumā (16.03.2000.) noteiktie iegūšanas noteikumi, t.i., īpaši aizsargājamās sugas indivīda iegūšana nedrīkst ievērojami samazināt sugas īpatņu skaitu un negatīvi ietekmēt sugas populācijas dinamiku.

Kontrole pārbaudīs prasību ievērošanu pēc sūdzībām un atklātiem pārkāpumiem iepriekšējā gada laikā saistībā ar aizliegtām darbībām, kas uzskaitītas Sugu un biotopu aizsardzības likuma 11. pantā, kā arī veiks pārbaudi dabā, ja aizliegtās darbības ir iespējams izkontrolēt uz vietas.

3. Dabisko biotopu un savvaļas dzīvnieku un augu aizsardzība

3.1. Dabisko biotopu un savvaļas dzīvnieku un augu aizsardzība

MK 10.03.2015. noteikumu Nr126. 5.pielikums

3.1.1. dabas lieguma teritorijā aizliegts:

3.1.1.1. dedzināt virsāju un niedru platības, kā arī meža zemsedzi, ja vien tas nav īpašs aizsargājamo biotopu atjaunošanas pasākums, kura veikšanai ir saņemta Dabas aizsardzības pārvaldes rakstveida atļauja un par kuru rakstveidā ir informēta par ugunsdrošību un ugunsdzēsību atbildīgā institūcija;

3.1.1.2. bojāt vai iznīcināt (arī uzarot, kultivējot vai ieaudzējot mežu) palieņu un terašu pļavas;

3.1.1.3. mainīt zemes lietošanas kategoriju, izņemot:

3.1.1.3.1. dabiski apmežojušās vai pirms aizsargājamās teritorijas izveidošanas apmežotas lauksaimniecības zemes lietošanas kategorijas maiņu pret kategoriju "mežs" vai "krūmājs";

3.1.1.3.2. upju dabiskā tecējuma atjaunošanu;

3.1.1.3.3. ar Dabas aizsardzības pārvaldes rakstveida atļauju:

3.1.1.3.3.1. zemes lietošanas kategorijas maiņu nacionālo parku dabas lieguma zonā;

3.1.1.3.3.2. īpaši aizsargājamo biotopu un īpaši aizsargājamo sugu dzīvotņu atjaunošanu;

3.1.1.4. pļaut lauksaimniecības zemes un lauces virzienā no malām uz centru. Nelīdzena reljefa apstākļos pļauj slejās virzienā no lauka atklātās malas (arī no pagalma, ceļa, atklāta grāvja, žoga, upes vai ezera) uz krūmāju vai mežu;

3.1.2. dabas parka teritorijā aizliegts:

3.1.2.1. dedzināt virsāju un niedru platības, kā arī meža zemsedzi, ja vien tas nav biotopu atjaunošanas pasākums, kura veikšanai ir saņemta Dabas aizsardzības pārvaldes rakstveida atļauja un par kuru rakstveidā ir informēta par ugunsdrošību un ugunsdzēsību atbildīgā institūcija;

3.1.2.2. mainīt zemes lietošanas kategoriju;

3.1.2.3. pļaut lauksaimniecības zemes un lauces virzienā no malām uz centru. Nelīdzena reljefa apstākļos pļauj slejās virzienā no lauka atklātās malas (arī no pagalma, ceļa, atklāta grāvja, žoga, upes vai ezera) uz krūmāju vai mežu;

3.1.3. aizsargājamo ainavu apvidus teritorijā aizliegts dedzināt virsāju un niedru platības, kā arī meža zemsedzi, ja vien tas nav biotopu atjaunošanas pasākums, kura veikšanai ir saņemta Dabas aizsardzības pārvaldes rakstveida atļauja un par kuru rakstveidā ir informēta par ugunsdrošību un ugunsdzēsību atbildīgā institūcija;

3.1.4. dabas pieminekļa teritorijā aizliegts mainīt zemes lietošanas kategoriju, izņemot zemes lietošanas kategorijas maiņu aizsargājamajos dendroloģiskajos stādījumos saskaņā ar normatīvajiem aktiem par parku ierīkošanu un apsaimniekošanu

1.5.1.1.3.3.1. zemes lietošanas kategorijas maiņu nacionālo parku dabas lieguma zonā;

1.5.1.1.3.3.2. īpaši aizsargājamo biotopu un īpaši aizsargājamo sugu dzīvotņu atjaunošanu

Aizsargājamām teritorijām var izstrādāt aizsardzības un izmantošanas noteikumus, lai nodrošinātu šo teritoriju aizsardzību un tajās esošo dabas vērtību saglabāšanu. Aizsargājamām teritorijām ir izstrādāti vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi, individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi un aizsargājamo teritoriju dabas aizsardzības plāni. Lai saskaņotu dabas aizsardzības, dabas resursu izmantošanas un reģiona ilgtspējīgas attīstības intereses, nodrošinot teritorijas dabas vērtību saglabāšanu, kā arī lai nodrošinātu labvēlīgu aizsardzības statusu tām īpaši aizsargājamām sugām un īpaši aizsargājamiem biotopiem, kuru aizsardzības nolūkā šī teritorija ir izveidota, fiziskā vai juridiskā persona var izstrādāt aizsargājamās teritorijas dabas aizsardzības plānu. Plānā ietver zinātnisko informāciju par aizsargājamo teritoriju, pamatojumu funkcionālajam zonējumam, ja tāds nepieciešams, un nosaka vienotus visas teritorijas apsaimniekošanas pasākumus, lai sasniegtu tās aizsardzības mērķus.

Aizliegts dedzināt virsāju un niedres, tomēr, lai novērstu krūmu atvašu strauju atjaunošanos, kā arī, lai atbrīvotu apsaimniekojamās platības no daudzu gadu to neapsaimniekošanas laikā uzkrājušās kūlas un ciņiem, izcirstajās platībās pieļaujama

kūlas nodedzināšana agrā pavasarī. Pasākums veicams stingrā uzraudzībā, pēc iepriekšēja saskaņojuma ar Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienestu (VUGD).

Kontrole pārbaudīs vizuāli uz vietas. Tiks pārbaudīti saskaņojumi, ja tādi ir izsniegti.

Dabas parkos aizliegts dedzināt sauso zāli un niedres, izņemot atsevišķus gadījumus, piemēram, Engures ezera dabas parka dabas aizsardzības plānā paredzēta niedru pļaušana, lai kavētu ezera aizaugšanu ar niedrēm, organiskā materiāla uzkrāšanos ezerā, novērstu tajā vienlaidus niedru audžu veidošanos. Lai veiktu šīs darbības, tās ir jāsaskaņo ar aizsargājamās teritorijas administrāciju vai ar reģionālo vides pārvaldi.

Kontrole pārbaudīs vizuāli uz vietas un/vai pēc sūdzībām un atklātiem pārkāpumiem iepriekšējā gada laikā, vai netiek pļauts virzienā no lauka malām uz centru, kā arī vai netiek dedzināta sausā zāle un niedres. Tiks pārbaudīti saskaņojumi, ja tādi ir izsniegti.

3.2. Pasākumi attiecībā uz aizsargājamām augu sugām

Sugu un biotopu aizsardzības likums, 12. panta 1.punkts

12. Aizliegtās darbības ar īpaši aizsargājamo sugu augiem, sēnēm un ķērpjiem:
Attiecībā uz īpaši aizsargājamo sugu augiem, sēnēm un ķērpjiem vai to daļām visās attīstības stadijās ir aizliegtas šādas darbības:

1) lasīšana, noplūkšana un izrakšana, kā arī dzīvotņu postīšana

Ministru kabineta 2000. gada 14. novembra noteikumos Nr. 396 „Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu” ir uzskaitītas īpaši aizsargājamās augu sugas, kā, piemēram: dzegužpuķe, zalkšu – *Orchis morio* L., nārbulis, sekstainais – *Melampyrum cristatum* L. (6. pielikums).

Noteikumos minētas aizliegtās darbības – lasīšana, noplūkšana un izrakšana, kā arī dzīvotņu postīšana – attiecas tikai uz augu tīšu mehānisku bojāšanu un piesavināšanos jeb iegūšanu. Lielākais apdraudējums aizsargājamiem augiem – to augšanas apstākļu maiņa, ieskaitot ķīmisko un bioķīmisko ietekmēšanu – nav aizliegta.

MK 2012.gada 18.janvāra noteikumu Nr.940 "Noteikumi par mikroliegumu izveidošanas, aizsardzības un apsaimniekošanas kārtību, kā arī mikroliegumu un to buferzonu noteikšanu" 45.9., 45.10. un 45.12. apakšpunkts

Mikroliegumos, kas izveidoti zīdītāju, abinieku, rāpuļu, bezmugurkaulnieku, vaskulāro augu, sūnu, aļģu, ķērpju un sēņu sugu un biotopu aizsardzībai, aizliegta jebkāda veida darbība, kas ir pretrunā ar mikrolieguma izveidošanas mērķiem un uzdevumiem, iznīcina vai traucē attiecīgo īpaši aizsargājamo sugu, bojā vai iznīcina tās dzīvotni, bojā vai iznīcina īpaši aizsargājamo biotopu, negatīvi ietekmē ekosistēmas struktūru, tai skaitā

- minerālmēsļu, pesticīdu un bīstamo ķīmisko vielu lietošana;

- darbības, kuru rezultātā mainās zemes lietošanas kategorija, izņemot gadījumus, ja tās nepieciešamas īpaši aizsargājamās sugas dzīvotņu vai biotopa uzturēšanai vai atjaunošanai pēc Dabas aizsardzības pārvaldes rakstiskas atļaujas saņemšanas

- grunts uzbēršana, zemes virskārtas nostumšana.

Mikroliegumu izveidošanas mērķis – uzturēt attiecīgo teritoriju tādā stāvoklī, kas ir labvēlīgs konkrētajai sugai, kuras aizsardzībai mikroliegums ir izveidots (piem. melnam stārķim - egļu mežs).